

Rok VI: 2008

Numer 23 (176)

Data promocji: 26.6.2008

Data wydania: 25.6.2008

736. spotkanie

mgr Janusz Hinz

Bibliografia Grudziądza Wydawnictwa zwarte od 1945 roku

Bibliografia grudziądzka: wydawnictwa zwarte od 1945 roku jest pierwszą publikacją, która w jednym miejscu zbiera piśmiennictwo związane tematycznie z Grudziądzem i najbliższą okolicą lub autorstwa osób wywodzących się z Grudziądza. Mam nadzieję, że będzie ona ważnym źródłem dokumentacyjnym dla historyków, bibliotekarzy, zbieraczy i miłośników *grudziądzanów*, którzy chcąc znaleźć piśmiennictwo na interesujący ich temat, musieli niejednokrotnie sięgać do wielu miejsc i źródeł, aby zebrać rozproszone publikacje.

Bibliografia rejestruje 2260 rekordów bibliograficznych. Rekordy z gwiazdką dodano po zakończeniu prac redakcyjnych.

I. Dobór materiału i zasięg bibliografii

Bibliografia grudziądzka: wydawnictwa zwarte od 1945 roku rejestruje publikacje w układzie alfabetycznym. Zasięg chronologiczny obejmuje druki wydane od 1945 r. do stycznia 2005 r. Dla kilku książek zrobiono wyjątek, choć jako data wydania podany jest rok 1944, ale książki były dystrybuowane dopiero od 1945 r. Zasięg terytorialny nie ograniczał się tylko do terytorium Polski i wyłącznie do książek polskich, ale uwzględniono również publikacje obcojęzyczne, wydane tak w Polsce, jak i za granicą. Jeśli chodzi o dobór materiału, uwzględniano publikacje traktujące o Grudziądzu, autorów wywodzących się z Grudziądza, tu zamieszkałych obecnie lub w przeszłości oraz tu tworzących. Widać tutaj bardzo wyraźnie historię Grudziądza zamieszkałego przez dwie narodowości: Polaków i Niemców.

Często publikacje odzwierciedlają kontakty i współistnienie obok siebie tych dwóch narodów, pokazują przenikanie się historii i dwóch kultur w przeszłości i obecnie.

Selekcji podlegały książki wydrukowane w Grudziądzu przez Grudziądzkie Zakłady Graficzne im. Wiktora Kulerskiego i inne drukarnie dla wydawców spoza Grudziądza, niezwiązane z miastem lub regionem. Bibliografia uwzględnia tylko wydawnictwa (druki) zwarte, to znaczy książki, wyjątek stanowią dwa rodzaje wydawnictw ciągłych wydawanych na terenie Grudziądza, to jest: Kalendarz Grudziądzki i Rocznik Grudziądzki.

II. Opis bibliograficzny

Opis bibliograficzny sporządzony został z autopsji w trzecim stopniu szczegółowości według polskiej normy PN-N-01152-2. Dodano hasła przedmiotowe¹ oraz symbole Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej². Strefa odpowiedzialności zawiera informacje o autorze lub instytucji sprawczej. Strefa adresu wydawniczego zawiera kolejność wydania, miejsce, nakładcę, datę wydania, miejsce i nazwę drukarni. Strefa opisu fizycznego obejmuje liczbę

¹ Słownik języka haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej / na podstawie wyd. 3 oprac. przez Ewę Stępniakową i Janinę Trzciniąską, 4 wyd. przygot. Joanna Kędzielska, Wanda Klenczon i Anna Stolarczyk. T. 1: A-M i T. 2: N-Ż. – Wyd. 4 popr. i rozszerz. – Warszawa : BN, 2001.

² Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiąta : wydanie skrócone dla bieżącej bibliografii narodowej i bibliotek publicznych : publikacja nr UDC P022 autoryzowana przez Konsorcjum UKD nr licencji UDC-9709. – Warszawa : BN, 1997.

i rodzaj stron, informacje o ilustracjach, formacie itp., zawartość aparatu naukowego książek: bibliografii, indeksów, numerów ISBN.

Do bibliografii dołączono indeksy: alfabetyczny autorów i współtwórców, tytułowy oraz hasł przedmiotowych.

Pracę rozpoczęto od przejrzenia zbiorów własnej biblioteki oraz zbiorów bibliotecznych Biblioteki Miejskiej im. Wiktora Kulerskiego w Grudziądzu. Stwierdzono wówczas znaczne braki w gromadzeniu i uzupełnianiu zbiorów regionalnych Biblioteki Miejskiej w Grudziądzu. Sprawdzono dostępne źródła bibliograficzne, które często miały charakter cząstkowy oraz nie zawsze były w pełni wiarygodne. Udało się pomimo to ustalić zbiór tytułów. Dalej poszukiwano książek w bibliotekach polskich i zagranicznych, chcąc je opisać z autopsji. Autor korzystał również z uprzejmości kilku grudziądzkich kolekcjonerów książek regionalnych oraz podczas wyjazdu do Niemiec wykorzystano również prywatne zbiory biblioteczne byłych mieszkańców Grudziądza, obecnie mieszkających w Niemczech.

Oddając do rąk Czytelników *Bibliografię grudziądzką...*, mam świadomość jej braków. Nie do wszystkich publikacji udało mi się dotrzeć i opisać z autopsji (niski nakład, publikacje poza siecią księgarską itp.). Mam nadzieję, że jednak spełni ona swoje zadanie informacyjne, będzie istotnym przyczynkiem do badań historycznych i bibliologicznych nad piśmiennictwem tego okresu oraz pozwoli kolekcjonerom, bibliotekarzom uzupełnić braki w gromadzeniu i uzupełnianiu zbiorów piśmiennictwa o Grudziądzu.

Opracowując *Bibliografię grudziądzką* korzystałem z pomocy wielu osób i instytucji, którym chciałbym wyrazić bardzo serdeczne podziękowania. Przede wszystkim dyrekcjom i pracownikom bibliotek: Bibliotece Miejskiej im. W. Kulerskiego w Grudziądzu, Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu, Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu, Bibliotece Narodowej w Warszawie, Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie, Deutsche Nationalbibliothek w Lipsku, Staatsbibliothek w Berlinie, Bibliotece Muzeum im. dr Władysława Łęgi w Grudziądzu i Naczelnej Organizacji Technicznej w Grudziądzu. Szczególne podziękowania należą się właścicielom prywatnych zbiorów bibliotecznych, Panom Henrykowi Szczepańskiemu, Pawłowi Grochowskiemu, Zbigniewowi Otrembie, Henrykowi Turskiemu oraz prof. Wolfgangowi Ritterowi z Niemiec. Jestem wdzięczny zarówno instytucjom, jak i osobom prywatnym za życzliwe zrozumienie dla podjętych wysiłków oraz okazaną mi pomoc. Specjalne słowa podziękui składam Pani dr hab. Jadwidze Sadowskiej, byłej kierowniczce Instytutu Bibliograficznego Biblioteki Narodowej w Warszawie za niezwykle cenne uwagi i spostrzeżenia.

Pracę tę będę kontynuował i mam nadzieję, że w ciągu najbliższych lat uda się wydać uzupełnienia do *Bibliografii grudziądzkiej*.

Będę wdzięczny wszystkim Czytelnikom, którzy zechcą mnie poinformować o dostrzeżonych błędach, nieścisłościach, a zwłaszcza brakach w rejestracji bibliograficznej tytułów.

RECENZJA

Nie czuję się kompetentną do oceny warsztatu bibliograficznego – ta specjalizacja nie budziła mojego szczególnego zainteresowania, natomiast praktyczna strona bibliografii jako źródła informacji, w toku wieloletniej pracy bibliotekarskiej, na co dzień była nieocenionym warsztatem działalności bibliotekarza i podstawą kształcenia użytkownika.

Bibliografia, którą zebrał i opracował kol. mgr Janusz Hinz jest dla miasta Grudziądza i całej Ziemi Chełmińskiej materiałem nie do przecenienia. Grudziądz zawsze pełnił szczególną rolę w regionie. Zapisal się w jego skomplikowanych dziejach jako miasto o znaczeniu niejedno-

krotnie kluczowym. Ta bibliografia pozwoli zainteresowanym dziejami miasta na szersze spojrzenie z różnych punktów widzenia.

Obejmując druki zwarte wydawane przez 60 lat z różnych pozycji narodowościowych i postaw politycznych, pozwala na dalsze opracowania obiektywne i wolne od uprzedzeń.

O potrzebie tego typu opracowania oraz w perspektywie – uzupełnienia o dokumenty życia społecznego – najlepiej świadczy fakt, że do dnia dzisiejszego nie doczekaliśmy się opracowania monograficznego Grudziądza okresu po drugiej wojnie światowej. Pod tym względem ta bibliografia może stanowić inspirację, także dla bibliotekarzy regionalistów innych ośrodków, których monografie wymagają uzupełnień lub nowego spojrzenia na okres 1945 – 2004.

Patrząc z pozycji inicjatora i współautora jednej z pierwszych monografii powstałych na terenie Ziemi Chełmińskiej na przełomie lat siedemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX w. „Dzieje Chełmży” doceniam w szczególności sposób rolę i trud opracowującego „Bibliografię grudziądzką – druki zwarte od 1945 roku” kol. Janusza Hinza. Jako grudziądzanka, urodzona i wychowana w Grudziądzu i tam rozpoczynająca pracę zawodową w bibliotece, dopiero po zapoznaniu się z bibliografią zrozumiałam, ile jeszcze druków zwartych powinnam poznać, by zrozumieć „ducha” miasta, nurt jego życia wewnętrznego, klimat i atmosferę stosunków międzyludzkich a także specyficzny charakter ludzi miasta pogranicza, miast kultury, przemysłu, rzemiosła i garnizonu wojskowego.

mgr Regina Sakrajda
Przewodnicząca Zarządu Okręgu
Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

(L.B.S.)

Redakcja: Tadeusz Rauchfleisz, KMDG. Logo KMDG wykonał Grzegorz Rygielski.